

Els telèfons de la política

La sentència de les escoltes a la Diputació de València constitueix l'últim capítol d'una tradició molt valenciana. Des dels casos Calp i Blasco, passant pel 'cas Naseiro', la política valenciana s'ha vist unida inevitablement a les gravacions de converses telefòniques.

L'Audiència de València acaba d'absoldre els dos acusats d'escoltes il·legals en la Diputació Provincial. És, de moment, l'últim capítol de la llarga sèrie d'escàndols polítics valencians amb rerefons de gravacions. Una tradició que va començar amb els casos Calp i Blasco i va arribar al cim amb el 'cas Naseiro'. Uns casos que, curiosament, sempre acaben tornant-se en contra del Partit Popular (PP). Un repàs a aquesta tradició revela el viu llenguatge dels polítics locals.

"Más tranquilo que el Guerra". Passen set minuts de la una del migdia del 13 de gener de 1990: "Pero si yo estoy más tranquilo que el Guerra". La frase de l'interlocutor de Salvador Palop, aleshores regidor del PP a València, no fa referència al germà del vice-president del Govern espanyol, Alfonso Guerra, sinó a un torero: Rafael Guerra, 'Guerrita', famós per la qualitat del seu toireig i per un caràcter més bé tranquil. El Guerra va viure entre 1862 i 1941, i també destacava en l'art de les banderilles. El cas de Juan Guerra —un home de caràcter també tranquil— només va arribar amb sordina al País Valencià. Un jutjat de Benidorm s'emboïcà amb unes diligències sobre actuacions de Juan Guerra a l'Alfàs del Pi (la Marina Baixa). "Me alegro, me alegro de que haya entrado gente de mi partido. Me alegro de que haya entrado el hermano del vicepresidente del

Gobierno". Aquestes frases enregistrades molt lluny, a Barbate (Cádiz), i pronunciades per Serafín Núñez, l'alcalde socialista de la localitat andalusa, al desembre de 1989, havien d'encendre l'anomenat 'cas Guerra', amb dimissió d'un vice-president del Govern inclosa. Només dues setmanes després d'aquella històrica frase de Núñez, l'interlocutor de Salvador Palop pensava en un al-

Tots els casos d'escoltes telefòniques han acabat curiosament tornant-se en contra del Partit Popular.

tre Guerra, el tranquil torero de qualitat mai discutida.

La tranquil·litat de José Luis, aquell interlocutor de Palop, era fins i tot fatxendosa: "Pero yo qué cojones voy a tener cuidado con lo que digo por teléfono". El policia que escoltava (amb autorització judicial, és clar) degué somriure en escoltar aquella reflexió. Especialment perquè José Luis es mostrava inspirat a unes hores més escaients per a fer una migdiada que per cavilar. El discurs complet de José Luis és

aquest: "A mí qué cojones me da que investigue (el fiscal), que no investigue, como si se opera, cono. Pero si yo lo que le dije... Pero yo qué cojones voy a tener cuidado yo con lo que digo por teléfono. Pero si yo estoy más tranquilo que el Guerra (Rafael Guerra, 'Guerrita', com ara ja sabem). Oye, si el fiscal está investigando, encantado, cono. A alguien cogerá, joder. Lo que estoy bien tranquilo que a mí no me va a coger. A alguien cogerá el fiscal, hombre qué cojones. Que investigue, que para eso cobra".

L'anterior mostra del llenguatge polític valencià de les acaballes de la dècada passada acabaria incorporant-se a les diligències de l'anomenat 'cas Naseiro', ja en aquesta dècada, que va esquitxar dos tresorers estatals del PP, un regidor de l'Ajuntament de València i tres empresaris de la construcció i d'altres sectors. Ha estat fins ara el cas més conegut al País Valencià d'un escàndol polític relacionat amb escoltes. Però, ni de bon tros, l'únic. En realitat, la política valenciana dels darrers set anys ha estat marcada per gravacions privades i escoltes judicials. Uns escàndols que sempre han acabat tornant-se en contra de dirigents del Partit Popular. L'últim capítol d'aquesta interessant sèrie s'ha produït fa uns dies, quan l'Audiència de València va absoldre els dos acusats de gravacions il·legals a la Diputació Provincial de València.

Aquesta tradició valenciana va començar amb dos afers al si de

la Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports. Eren temps d'amples majories socialistes i el conseller de torn, Rafael Blasco, va ser destituït de forma cridanera al desembre de 1989. Aquells escàndols varen rebre la denominació periodística de 'cas Calp' i 'cas Blasco'.

—“Pues yo estoy sin comer ni nada”.

—“Pues no te puedo decir, pero debe pasar algo gordo”.

Els dos cònjuges de dos implicats en el 'cas Calp' començaven a preocupar-se a les 22 hores i 58 minuts del 24 de novembre de 1989. L'un no havia pogut ni dinar, però l'altra es trobava sopant quan va sonar el telèfon. Segons les seues paraules, a les 22 hores i 58 minuts ja és “una hora prudente” per a sopar. Les parelles d'aquests interlocutors portaven tota la vesprada a casa d'un tal “Rafa”, segons la policia havia escoltat en una conversa captada a les 16 hores i 31 minuts d'aquell mateix dia. Les coses, efectivament, es posaren malament, i l'assumpte va acabar en una condemna. Inmaculada Sancho,

funcionària de la Conselleria d'Obres Públiques; Rubén Muñoz, arquitecte i portaveu de la comissió territorial d'Urbanisme; José Muñoz, negociant i pare de l'anterior, i Juan José Ortega, agent de la propietat, foren condemnats per l'Audiència de València per un delictes de suborn en grau de temptativa. D'acord amb els jutges, els dos funcionaris sol·licitaren 300 milions de pessetes a uns promotors a canvi de facilitar la requalificació d'uns terrenys a Calp. Els promotors presentaren la denúncia, que va caure en les mans del jutge Luis Manglano, el mateix que tramitava l'anomenat 'cas Naseiro'. Les escoltes telefòniques aportades com a prova resultaren decisives en la sentència del 'cas Calp'. Aquella conversa de la vesprada del 24 de novembre de 1989 havia començat així: “Oye, mira, me acaba de llamar Rafa. Me ha dicho que me vaya corriendo a su casa y que te tenga localizada”. Just un mes després de la conversa, Rafael Blasco, era destituït de la Conselleria d'Obres Públiques.

Alineació repetida. Tot el contrari va ocórrer en el 'cas Blasco', on l'anul·lació de les escoltes per defectes de forma va deixar sense armes el ministeri fiscal. Alguns dels acusats en el 'cas Calp' repetiren alineació en el banquet dels acusats del 'cas Blasco'. Però en aquest darrer afer, la gran estrella fou el mateix Rafael Blasco, un home amb gran força dins del partit socialista, que, malgrat resultar absolt, mai pogué tornar a la política activa en les files del PSPV: Curiosament, aquest dos casos d'escàndols polítics amb rerefons d'escoltes que esquitxaren els socialistes han acabat tornant-se contra el PP: Rafael Blasco, el conseller socialista més erosionat per aquests processos judicials, és ara un alt càrrec de la Generalitat del PP.

Més directament va afectar el 'cas Naseiro' els populars. “De entrada te diré que eres un maricón, un hijo de puta, un cabrón, y de todo”. L'actual president valencià, Eduardo Zaplana, saludava així el regidor Salvador Palop a les 13 hores i 22 minuts de l'onze de gener de 1990. La polida

Ángel Mayor (al centre), guàrdia de seguretat de la Diputació de València, i Manuel Rodríguez (a la dreta), escorta de Clementina Ródenas quan era presidenta de la Diputació de València, van ser imputats en el judici per les escoltes il·legals. L'Audiència Provincial de València ha absolt aquests dos personatges.

ARXIU / RAFA GIL

Rafael Blasco, ex-conseller d'Obres Públiques, malgrat resultar absolt, mai pogué tornar a la política activa dins les files del partit socialista. Ara és un alt càrrec de la Generalitat del PP.

presentació donava pas a unes interessants reflexions sobre el món del motor. Zaplana va dir: "Tengo que ganar mucho dinero, me hace falta mucho dinero para vivir. Ahora me tengo que comprar un coche. ¿Te gusta el Vectra 16 válvulas?". Uns instants abans, l'interessant diàleg també girava sobre diners: "Y entonces les dices, bueno yo una comisioncita. Les pides dos millones de pelas o tres de lo que quieras". Així havia parlat Zaplana, qui va rebre la següent resposta de Palop: "Bueno le pido más...". Zaplana va tancar la qüestió: "Lo que te dé, y me das la mitad bajo mano".

Converses tan peculiars no entrebancaren l'ascens d'Eduardo Zaplana. Aleshores, ni tan sols era president regional del seu partit. Clar que tampoc l'ascens del mateix José María Aznar, mencionat freqüentment en les converses, es va veure compromés:

—SALVADOR PALOP: "Bueno el jueves va al pleno y se aprueba y no hay ningún problema. Es decir, que pasado mañana ya... ya está claro. No... el tema es que estuve con José María Aznar, y José María me bajó a Naseiro... Y..."

—ÀNGEL SANCHIS: "Ya me lo acaban de decir. Te llamaba yo

La intervenció de Zaplana en algunes converses del 'cas Naseiro' no va entrebancar l'ascens de l'actual president de la Generalitat.

para eso. Pues metiste la pata con Naseiro ¿Eh?

—PALOP: "¿Por qué?"

—SANCHIS: "Porque hay que ser más prudente. Es que yo acabo de comer con él y me ha contado toda la entrevista, y yo le he tratado de calmar lo que fuese. Pues no se fía de ti. Porque claro, tu por ejemplo le dijiste... Yo soy legal y tal. Y éste me decía... fíjate, a mí, éstos que presumen de legal, son lo menos legal, patatín, patatán... claro, le dijiste varias cosas que a él le han hecho sospechar. Una, que tú... que los socialistas hacen lo que tú les mandes, y él haciendo este comentario añadía: O es al revés, o hace él lo que los socialistas le mandan.

Después, tú te has metido en el tema de Torreveja que él lo tenía ya pactado".

Eficàcia de les gravacions.

Havien de passar alguns anys perquè saltara un nou cas, aquest el menys aclarit de tots. L'eficàcia de les gravacions estava ja fora de tot dubte al País Valencià després de casos tan sonats. Així és que algunes persones decidiren endinsar-se a títol personal en aquest món ple de sorpreses. Durant les Falles de 1993, el president provincial a València del PP, Vicente Sanz, parlava tranquil·lament amb un amic de tota la vida, Vicente Conesa, empresari i enginyer agrònom; Sanz no sabia que l'amistat fallava per un dels cantons: Conesa estava enregistrant la conversa. Ambdós parlaven dins d'un cotxe. Un any després, l'enginyer agrònom decidí fer servir la cinta gravada. Molt poques persones l'han escoltada, però Sanz hagué de dimidir de tots els càrrecs. Molt probablement mai va dir que estava en política per a "folrar-se", però la frase feu fortuna periodística. Una frase que va tornar a ser recordada pels periodistes quan al setembre de 1995, després la victòria del PP al País Valencià, Vicente Sanz fou nomenat cap de recursos humans de Ràdio Televisió Valenciana (RTVV). Aquest és el cas menys explicat fins ara i mai ha quedat tancat del tot.

Així les coses, també per l'època en que Conesa provava la seua màquina enregistradora, un guàrdia de seguretat de la Diputació de València va desencadenar una història que, si era certa, haguera superat totes les realitats anteriors. Segons Àngel Mayor, responsable comercial i vigilant de l'empresa Security Blue Eagle, contractada per la Diputació de València, l'organisme provincial era un niu de conspiracions on sovintejaven les escoltes il·legals. Fa uns dies, l'Audiència Provincial de València ha desmuntat tan atractiva tesi i ha absolt els dos acusats. Els jutges indiquen: "Les proves del judici oral no han aconseguit sinó la construcció

d'un castell de cartes, en què, a més a més..., les cartes ni tan sols han mostrat la seua numeració, ni els dibuixos amb claredat". La resta de la sentència és demolidora contra l'actuació de l'aleshores portaveu del PP a la Diputació de València, Juan Carlos Gimeno.

D'acord amb el relat de Mayor, durant els anys 1992 i 1993, Manuel Rodríguez, sergent de la Policia Local de València i escorta de l'aleshores presidenta socialista de la Diputació, Clementina Ròdenas, li va ordenar col·locar micròfons per escoltar converses de polítics de l'oposició, però també socialistes. A més a més, tot havia estat dissenyat des de l'ombra per la mateixa presidenta de la Diputació. Mayor no disposava de proves, però això li ho van solucionar dos socialistes. Poc després de publicar-se la denúncia d'Àngel Mayor, Manuel Mata, regidor socialista a València, va explicar als periodistes que en una ocasió va sol·licitar els serveis de l'escorta de Clementina Ròdenas per enregistrar una conversa a l'Ajuntament de València. Mata volia que quedara constància d'un contacte seu amb el directiu d'una empresa pública. Però les coses començaren a anar millor per a Àngel Mayor quan tot un vice-president socialista de la Diputació, Vicent Vercher, va tenir la idea d'alçar la catifa del seu despatx oficial el sis de maig de 1994.

Per què Vercher va alçar la cati-

fa aquella vesprada i no altra? Ell mateix ho va explicar així en aquell moment: "Uns dies fa sol i uns altres trona". Els periodistes ho van enregistrar.

L'autòpsia de la catifa. L'aportació de Vicent Vercher a la tradició valenciana d'escàndols polítics amb rerefons d'escoltes és impagable. Vercher es fill d'una antiga família de tintorers i quan va alçar la catifa del seu despatx va observar uns filets semblants a "coses de la tintoreria". Tractant-se d'un expert és estrany que, malgrat totes les evidències, decidira denunciar els fets davant els jutges. Així és que la policia es va endur la catifa per a la pràctica d'una autòpsia. Els experts policials van conclure que les "coses de la tintoreria" que Vercher va observar a la seua catifa eren, realment, coses de la tintoreria. El fet realment estrany és que, després l'absolució dels dos acusats per les suposades escoltes de la Diputació de València (Àngel Mayor i Manuel Rodríguez), només Vicent Vercher està decidit a continuar el cas amb un recurs de casació davant el Tribunal Suprem. Vercher continua al seu càrrec d'alcalde socialista d'Alcúdia de Crespins (la Costera).

Abans que la política valenciana acabara definitivament lligada al món de les paraules enregistrades, Àngel Sanchis Perales va donar un consell de savi a Salva-

dor Palop. L'ex-tresorer estatal del PP i aleshores diputat a Madrid va parlar amb saviesa: "Mucha prudencia en lo que hablas y no te olvides nunca de que tú eres dueño de tus palabras mientras no las dices, y eres esclavo de ellas cuando ya han salido de tu boca". Era l'hora de la migdiada del 12 de desembre de 1989. En què estaria pensant Sanchis quan davant la comissió de l'Estatut del Diputat va dir un any després?: "Nunca ha sido práctica de los partidos recibir dinero a cambio de nada". Potser venia de la tintoreria.

Salvador Palop, ex-regidor de l'Ajuntament de València, va resultar esquitxat per les converses enregistrades que van acabar incorporant-se al 'cas Naseiro'. També van ser implicats dos tesorers estatals del PP i tres empleats de la construcció i d'altres sectors.

Francesc Bayarri

edicions **3i4** València

Borja Papa

Joan F. Mira

Premi Creixells 1996

"...el llibre és magnífic, triomf cabdal de la nostra literatura nacional en el tardà segle XX."
(Joan Coromines)